

کف و کلام با کیم خوش نظر

سرگروه زبان و ادبیات فارسی

استان آذربایجان شرقی

دکتر علی اکبر کمالی نهاد

عضو هیئت تحریریه مجله

●● از خاطرات به یادماندنی دوران معلمی خود نمونه‌ای را ذکر کنید.

● به نظرم هر روزی که معلم در کلاس و در میان دانش‌آموزان می‌گذرانم، پر از خاطره است اما بعضی از خاطرات چنان پیرنگ و ماندگارند که بعد از سال‌ها همچنان تر و تازه در طبقه اول ذهن جای دارند. در سال اول معلمی‌ام در یکی از روستاهای منطقه شیبستر، به دلیل نوبا بودن، در کنار چند ساعت درس ادبیات هر چه درس اضافی در مدرسه مانده بود، به بنده داند؛ هنر، جغرافی و ... در کلاسی که جغرافی تدریس می‌کردم، دانش‌آموزی ساکت و سر به زیر بود که اصلاً صدایش را نشنیده بودم. درس هم که می‌پرسیدم جواب نمی‌داد. چندبار از دوستانتش جويا شده بودم که نکند مشکلی در تکلم دارد اما نداشت. دیگر مطمئن شده بودم که دارد ادا در می‌آورد تا از او درس نپرسم. هر جلسه همین برنامه بود. حسابی حرص می‌خوردم؛ هر ترفندی می‌زدم صدایش در نمی‌آمد، تا اینکه یک روز او را با دو نفر دیگر پای تخته خواستم تا درس بپرسم. آمد اما باز به هیچ سؤالی پاسخ نداد. حسابی عصبانی شده بودم؛ در حالی که از شدت عصبانیت سرش داد می‌کشیدم نزدیکش شدم که گوشش را بگیرم و از کلاس بیرونش کنم. دستم را که به سمت سرش بردم، واقعاً می‌خواستم گوشش را بگیرم و بکشم اما از روی مقنعه

به صورت مقاله در مجله پویه سال ۹۶ دبیرخانه راهبری ادبیات فارسی، به چاپ رسیده و توضیحات مفصل آن، در مجله رشد «مدرسه فردا» در سال ۱۳۹۶ آمده است.

در اولین سال معلمی‌ام یاد گرفتم که وقتی می‌شود با خنده و شادی و محبت زبانی را گشود و دلی را جذب کرد، به حرص و جوش خوردن و عصبی شدن و ملتهب کردن جو کلاس نیازی نیست

یکی دیگر از روش‌هایی که در امر آموزش برای من و دانش‌آموزانم خیلی سودمند بوده، استفاده از فضای مجازی در پیشبرد برنامه‌های آموزشی کلاس‌هایم است. استفاده از روش‌ها و امکانات به روز، که مورد پسند دانش‌آموزان است، بسیار در امر یاددهی و یادگیری مؤثر است.

●● معلم موفق را چگونه تعریف می‌کنید؟

● معلم موفق همیشه فراگیر است. او به رشد و پویایی خود و شاگردانش توجه می‌کند. همواره خود را مورد نقد قرار می‌دهد. شاد و کامیاب است و همواره ظاهری آراسته و درونی آرام دارد. معلم موفق به آرمان‌ها و اهداف بزرگ می‌اندیشد.

●● ویژگی‌های بایسته دبیر ادبیات چیست؟

● کل ویژگی‌های بایسته معلم ادبیات را می‌توان در دو عبارت خلاصه کرد: عشق به معلمی و شیفتگی نسبت به زبان و ادبیات.

●● چه روش‌های بدیعی در تدریس داشته‌اید؟

● در تمام طول خدمتم در کسوت دبیر ادبیات، کوشیده‌ام از روش‌های نوین تدریس در کلاس‌هایم استفاده کنم. اخیراً از روش کلاس معکوس بیشتر بهره می‌برم؛ البته شکرگرم در استفاده از این روش‌های نوین، بومی‌سازی آن‌هاست. به نظر من، هر روش نوینی در هر کلاسی کارایی ندارد. لذا سعی می‌کنم آن‌ها را با مؤلفه‌های موجود در کلاس‌هایم مطابقت دهم و کاملاً بومی‌سازی کنم تا پذیرفتنی باشند. در نتیجه، می‌توانم بیشترین نتیجه را بگیرم. نمونه بومی‌سازی شده کلاس معکوس من

ضروری می‌نمود که امروز آرزو می‌کنم ای کاش از سال‌ها قبل کتابی چون کتاب نگارش داشتیم. هر چند هنوز هم در فارسی جای دروسی بنیهدار و قوی خالی است؛ دروسی که با مخاطب‌شناسی درست بتوانند دانش‌آموزان را برای زندگی امروزی آماده گردانند. دروسی مشتمل بر نمونه‌های نثر یا نظم فخیم و استوار مخاطب‌پسند نیز باشند.

●● نظر شما درباره مجله رشد

آموزش زبان و ادب پارسی چیست؟

● مجله‌ای وزین مختص دبیران ادبیات است. این مجله در کنار ارائه آموزه‌های علمی در زمینه زبان و ادبیات فارسی، این ویژگی بارز را هم دارد که معلمان شاعر و نویسنده می‌توانند آثار خود را در آن به چاپ برسانند.

●● یکی از آثار شاخص خود (کتاب

یا مقاله) را معرفی کنید.

● مقالات فراوانی در مجلات و همایش‌های مختلف ارائه داده‌ام اما اثری تألیفی که سال‌ها زحمت برده تا آماده شود، تصحیح یکی از معتبرترین متون تاریخی دوره اورنگ زیب عالمگیر (۱۷۰۷م) کتاب «وقایع ایام محاصره دارالجهاد قلعه حیدرآباد» نوشته نعمت خان عالی شیرازی ملقب به دانشمند خان است که از وزیران و صاحب‌منصبان ارشد عهد عالمگیر به شمار می‌رود. آوازه نعمت‌خان بیشتر به سبب نثر انتقادی و هجوآمیز اوست. کتاب وقایع در شبه قاره بسیار معروف است؛ به طوری که زمانی جزء کتب درسی شبه‌قاره به حساب می‌آمد. این کتاب شامل اطلاعات سودمندی در باب امور سیاسی و اجتماعی دوره اورنگ زیب و همچنین شخصیت و سیرت اوست. در این کتاب علاوه بر شرح حال نعمت‌خان عالی و سبک‌نویسندگی او ویژگی‌های سبکی و نگارشی کتاب وقایع را نیز بررسی کرده‌ام. نعمت‌خان اگر چه ایرانی‌الصل بود، به سبب رشد و نمو در شبه قاره، سبک نویسندگی‌اش از لحاظ لغات، اصطلاحات و ترکیبات، با سبک مرسوم نثر شبه قاره در آن عصر سازوار است.

نتوانستم گوشش را پیدا کنم. آن قدر در این کار مصمم بودم که داشتم دنبال گوشش می‌گشتم! سرش داد زد: «مگر تو گوش نداری؟» بچه‌ها از این حالت من، ناگهان از خنده منفجر شدند. او خودش هم خندید و گفت: «چرا خانم... بفرمایید گوشم اینجاست!» بله اشتباه نمی‌کردم؛ صدای خودش بود. او حرف زد... با خنده بچه‌ها و حرف زدن او، خنده‌ام گرفت. جو ملتهب و عصبی کلاسمان از بین رفته بود. صدای بلند خنده بچه‌ها تا انتهای سالن مدرسه را پر کرده بود آن روز در اولین سال معلمی‌ام یاد گرفتم که وقتی می‌شود با خنده و شادی و محبت زبانی را گشود و دلی را جذب کرد، به حرص و جوش خوردن و عصبی شدن و ملتهب کردن جو کلاس نیازی نیست!

●● مهم‌ترین محاسن و معایب

کتاب‌های درسی به نظر شما چیست؟

● در سال‌های اخیر با تغییر رویکرد کتاب‌های درسی حوزه ادبیات، شاهد اتفاقات مبارکی هستیم؛ به‌ویژه در محث نگارش و تقویت مهارت‌های نوشتاری دانش‌آموزان. این تغییرات مثبت چنان

